

EMILY HOLLEMAN

KLEOPATROS ŠEŠĖLIAI

Romanas

Iš anglų kalbos vertė *Simona Dobrovolskytė*

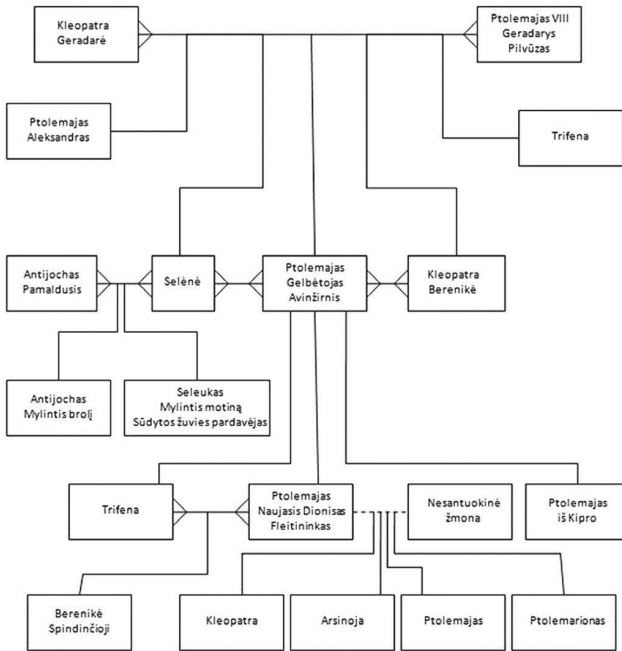
Sofoklis

Vilnius, 2016

*Dievų duktė ji, tačiau ir jos, dukra,
Neaplenkė moiros ilgaamžės.¹*

¹ Sofoklis, *Antigonė*, vertė A. Dambrauskas, Vilnius: Vaga, 1988, p. 281.

PTOLEMAJŲ DINASTIJA

>-----< Santuoka
 - - - - - Nesantuokiniai meilės ryšiai
 ----- Patikūnis

JAUNĖLĖ

Ji sklandė virš saulės išdeginto ir apleisto miesto. Paprasti mirtingieji rangėsi iš skausmo ir merdėjo gatvėse. Žiurkės, aplenkdamos savo tėvų lavonus, skuodė prie brangesnių mirusiųjų. Nusileidusi tarp šventyklų, ji sekė jų pėdsakais. Marmure įamžintas Aleksandras Didysis stūksojo niūrus, iškėlęs kardą į orą. Iš jo akių, lūpų ir šlaunų tekėjo kraujas. Sudėję ištroškusias rieškutes, vaikai maldavo vandens.

– Arsinoja.

Sparnus ištiesusi į saulę ji skriejo tolyn, virš šviesių smėlynų, tolyn nuo išdžiūvusio Nilo, tolyn nuo jo nuodėmių. Vėjas šiureno jos plunksnas. Apačioje liepsnojo dykuma. Suglaudusi sparnus ji ėmė leistis prie jūros.

– Arsinoja.

Nuo troškulio maudė gerklę. Sukdamasi ji leidosi žemyn, dūžtančių bangų link, kol snapu palietė sūrų vandenį.

– Arsinoja, mano miela. Pabusk.

Arsinoja neskrido virš tamsios it vynas jūros. Ji gulėjo susitraukusi ir drebanti savo lovoje.

– Dar vienas košmaras? – švelni ranka nubraukė nuo kaktos sudrėkusias plaukų sruogas.

Užsimerkusi ji regėjo paskutines sapno nuotrupas – sparnai, išskleisti virš smėlynų, lipnus jūros vanduo ant liežuvio. „Tik ar tai liežuvis? Gal grifai ragauja ne liežuvio?“

– Tai... ne košmaras, ne.

Jai buvo beveik devyneri. Arsinoja buvo per didelė, kad pasi-
duotų naktį aplankančioms baimėms.

– Neapgausi savo senos auklės, – burbtelėjo Mirinė.

Arsinoja atsimerkė. Lovos kojūgalyje sėdėjo jos auklė. Kelios plaukų sruogos buvo išsidraikiusios iš jos paprastai nešiojamo kuodo. Dėl putlių skruostų ir nedažytų akių moters veidas beveik visada atrodė jaunas, bet šiandien Arsinoja pirmąsyk prie jos smilkinių pastebėjo sidabro gijas. Už jos nugaros, kambaryje, tvyrojo ramybė. Ant sienų šoko raudona ir aukso spalva išsiuvinėtos mūzos, stovėjo vandens sklidina sidabro praustuvė, gulėjo išlyginti ir naujai dienai paruošti jos drabužiai. Tačiau kažkas buvo ne taip. Pro langus besiveržianti šviesa buvo ryški ir akinama. Buvo vėlu. Jau seniai po aušros. „Turbūt pramiegojau visą rytmetį. Ir kaip tyčia šiandien, tokią dieną...“

Arsinoja pašoko iš patalo. Kojose jautė silpnumą ir drebulį, lyg dėl skraidymo sapne būtų pamiršusi, ką reiškia justai žemę po kojomis.

– Kas tau nutiko, vaikelio mano?

Arsinoja, nekreipdama dėmesio į auklės žodžius, nuskubėjo prie durų. Mirinė klupdama pasuko paskui.

– Nusiramink, brangioji. Kur bėgi?

– Turiu skubėti į prieplauką, kitaip nespėsiu atsisveikinti su Kleopatra. Privalau atsisveikinti. Ji visada atsisveikina su mani-
mi. Taip jau priimta.

„Mus, tave ir mane, sieja ypatingas ryšys, – dažnai kartodavo jai Kleopatra, – mes esame seserys ir mūsų ryšys tvirtesnis už bet kurį kitą kraujo ryšį. Niekas, net ir tėvas, nepajėgs mūsų išskirti.“ Todėl, nuo pat pirmųjų dienų, kai Arsinoja išmoko vaikščioti, ji lydėdavo Kleopatrą iki pat upės, stebėdavo ją ir mojuodavo jai, kai ši leisdavosi su tėvu į vis kitus jo nuotykius – dalyvauti naujojo Apio jaučio inkarnacijos iškilmėse Memfyje, stebėti

Amono Ra garbinimo šventės Tėbuose, arba, kaip šiandien, į kelionę į užjūrinį Rodą, o galbūt net į tolimąją Romą. Likusi viena Arsinoja liedavo ašaras.

- Negali bėgti prie laivų vienmarškinė.
- Mano sesuo nė nepastebės, kuo aš vilkiu.
- Bet tėvas pastebės, – tarė auklė. – Privalai apsirengti, kaip dera princesei.

Apsirengti, nusiprausti, susišukuoti – visa tai užtruks pernelyg ilgai. Tai buvo paprasta kelionė Nilu apžiūrėti, kaip kyla pavtinusios upės vandenys. Kleopatra išplaukia į užjūrį. Ir niekas nenori pasakyti jai, kur ji išvyksta ir kada sugrįš. Kelionė gali užtrukti mėnesius. Ne, Arsinoja neturėjo laiko nei plaukams pinti, nei puošti brangakmeniais, nei kitoms rafinuotoms detalėms. Suaugusieji niekada nesupranta tokių dalykų.

– Jei manai, kad reikia... – lėtai ir dvejojama ji žengė žingsnį Mirinės link, bet staiga apsisuko ir išlėkė iš kambario.

– Arsinoja! – aidėjo besivejantis Mirinės balsas. – Arsinoja!

Arsinoja prasmuko pro porą savo sargybinių ir nubėgo laiptais žemyn. Į nedidelę aikštę, kurią jos su Kleopatra buvo pavadinusios *Seserų kiemu*, plūdo kariai. Arsinoja sumojo, kad tai jai išeis į naudą. Kol ji pasieks didįjį kiemą, karių tik padaugės. Achilas ir Agamemnonas, taip ji buvo pavadinusi savo asmeninius sargybinius, buvo suaugę vyrai ir nesunkiai pavytų ją lenktynių lauke, bet jiems stigo įgūdžių įveikiant kliūtis. Apsunkę nuo savo kūno svorio, šarvų ir amžiaus naštos, jie nespėjo paskui ją, vikriai nardančią pro spragas ir tarpus minioje. It strėlė prašovusi pro privačius portikus, ji nėrė į viešuosius, pro spindinčias driades, sužeistus liūtus, kirviais ginkluotus medžiotojus ir pašaičius sfinksus, kol kirto rytinius vartus ir prieš akis atsivėrė visas smėlynų pasaulis.

Gaudydama orą Arsinoja apžvelgė pakrantę, prieplauką ir jūrą. Prisimerkusi nuo vaiskios saulės ji galiausiai išvydo tai, ko ieškojo – apvalios formos tėvo laivą, jo ryškiai raudonas bures,

išskleistas į dangų. Laivo pirmagalyje Tesalonikė, Aleksandro Didžiojo sesuo, įgavusi undinės pavidalą, kilo ir leidosi su pama bangų. Smėlis degino Arsinojos padus, tarsi ragindamas ją paskubėti.

Priešakyje į neaprėpiamas jūros platybes driekėsi prielauka. Pakrantė buvo tuščia. Kur buvo šokėjos ir dūdininkai, šventikai ir pranašautojai, kilmingieji ir valkatos, paprastai palydintys karalių į kelionę? Ramstydama medinius prielaukos poliūs, čia stoviniavo ir šurmuliavo tik saujelė senstančių karių, per senų ir per silpnų tarnauti karaliui.

– Palaukite! – sušuko Arsinoja.

Tačiau niekas jos neklausė. Atšiaurios išvaizdos, gal penkiasdešimties metų vyras nuleido peilio ašmenis ant virvės – paskutinio saito, jungusio jos seserį su šiuo krantu. Pribėgusi prie vyro Arsinoja nubloškė jo ranką nuo virvės.

– Atstok, mergaite, – niurzgėdamas jis nubraukė jos pirštus nuo savo rankos.

– Aš ne mergaitė. Aš – karaliaus duktė.

– Karaliaus Ptolemajo duktė jau sėdi laive, kartu su karaliumi.

Priblokšta Arsinoja neteko žado. Niekas taip su ja nekalbėjo. Taip, lyg ji būtų gimusi ne iš savo tėvo sėklos, lyg jos kraujas būtų nieko vertas. Ji nebuvo favoritė, niekada ja nebuvo ir nebus. Arsinoja žinojo savo vietą tarp brolių ir seserų – trečioji ir paskutinė karaliaus dukra. Nepaisant to, nekilmingieji, tarnai ir kariai visada elgėsi su ja pagarbiai.

– Aš tik vykdu įsakymus, mergaite, – tarstelėjo vyras ir peiliu perrėžė virvę.

– Kleo! – sušuko ji. – Kleopatra!

Arsinojos akys lakstė po laivą. Laivo pirmagalyje lūkuriavo sargybiniai, o laivagalyje pora jūreivių skubinosi nustatyti bures pavėjui. Denio kabinos užuolaidos buvo nuleistos, todėl ji negalėjo

žvilgtelėti į jos vidų. Apačioje trys eilės irkluotojų vieningai yrėsi per bangas. Priekyje senoliai paliko sargybos postus, kad padėtų išstumti laivą.

– Kleopatra!

Arsinoja girdėjo tik kurtinamą bangų ošimą. Denyje tai turėjo skambėti dar garsiau. Buvo beprasmiška laidyti gerklę. Niekas jos vis tiek neišgirs.

– Arsinoja!

Ir štai, laivo priekyje, it vizija, stovėjo ji, Arsinojos sesuo. Prabangiu safyro spalvos apdaru vilkinti Kleopatra buvo panašesnė į deivę, o ne į mergaitę. Nors jai buvo tik vienuolika metų, jos laikysena buvo panaši į karalienės. Arsinoja iškart susigėdo savo apdulkėjusių marškinių, kuriais vilkėdama miegojo ir prakaitavo praėjusią naktį.

– Norėjau ateiti anksčiau, bet Mirinė nepažadino manęs, – sušuko ji makedonietiškai, senovine jų šeimos tarme. Kartą Kleopatra jai sakė, kad be jų jau niekas nekalba šia tarme. Ničniekas visame plačiame pasaulyje. Jie buvo vieninteliai, kurie mokėjo Aleksandro Didžiojo, iškiliausio iš visų karalių, kalbą. – Sapnavau keisčiausią...

– Negirdžiu tavęs, – sušuko Kleopatra, balsu rungdamasi su bangų ošimu.

– Praėjusią naktį aš... – vėl sušuko Arsinoja.

– Nesikrimsk, mažyle. Aš sugrįšiu pas tave.

Kleopatra prispaudė delnu lūpas ir kartu su vėjo gūsiu pasiuntė jai bučinį. Arsinoja pagavo jį pirštų galiukais, o po to mojo ir mojo ranka, kol sesuo išnyko jūros platybėse.

– Arsinoja, – pažįstamas balsas pasveikino ją. Tai buvo jos mylimiausias sargybinis, jos Achilas.

Arsinoja įsivaizdavo jį, stovintį jos užnugaryje, jo vėjo plaikstomas garbanas. Ji mėgdavo timpčioti vieną iš jų, dažnai

išsprūdavusią iš po šalmo, ir stebėti, kaip ši it spyruoklė grįžta į savo vietą. Tačiau dabar ji nedrįso atsigręžti į jį, tik ne pilnomis ašarų akimis.

– Mirtinai išgąsdinai vargšę Mirinę, – tarė Achilas.

– Aš privalėjau atsisveikinti.

Jo šešėlis priartėjo užgoždamas josios, bet Arsinoja nedrįso atsisukti. Ji negalėjo pažvelgti jam į akis. Jos skruostais sruvo ašaros, o šios dera tik vaikams.

– Eikš, princese. Palydėsiu į tavo kambarį.

Nusibraukusi ašaras Arsinoja pasekė paskui jį, bet jos mintys liko prielaukoje. Tai nebuvo įprastos karaliaus išleistuvės. Nebuvo trimitų, nebuvo ugnies akrobatų, nei šventikų, klojančių aukas prie laivo borto. Grubaus vyro ištarti žodžiai skambėjo ausyse: „Karaliaus Ptolemajo duktė jau sėdi laive.“

Grįždama Arsinoja neskubėjo ir šįkart kariai prasiskyrė, leisdami jai praeiti. Arsinoja niekaip negalėjo suprasti, kodėl jų buvo tiek daug ir ką tokia jų gausa veikė aikštėse. Paprastai jos tėvas pasiimdavo didesnę dalį kariaunos kartu su savimi. „Atsargus žmogus“, – taip jos tėvą vadindavo mokytojas Ganimedas, bet ji visada įžvelgė ironijos gaidą eunucho balse.

Portikai atrodė tamsūs ir ne tokie erdvūs kaip anksčiau, nors saulė švietė taip pat vaiskiai kaip visada. Net ir nuolat besišypsantys satyrai, puošiantys šeimos kolonados sienas, prarado jiems būdingą džiugesį. Akimirka jai pasirodė, kad linksmuolio raudonodžio barzdotu skruostu nuriedėjo ašara. Atsigręžusi įsitikinti tuo Arsinoja pamatė, kad tai tik spindulys, tik apgaulingas saulės triukas. Nepaisant to, jai atrodė, kad ir satyrai liūdėjo netekę Kleopatros. Kartu su seserimi rūmus apleido ir džiugesys. Kartais Arsinoja pasvajodavo, kad ir jos išvykimas taip pat visus paveiktų. „Bet vargu ar kas pastebėtų, net jei išnykčiau it dūmas.“

Grįžusią ją subarė Mirinė:

– Arsinoja, negalima šitaip elgtis!

– Aš tik nubėgau į priepilauką.
– Tik į priepilauką? Tau galėjo... Neįsivaizduoji, kas tau galėjo nutikti.

– Bet ničnieko nenutiko. Čia niekada nieko nevyksta.

– Žinoma, kad nieko nenutiko, – auklės balsas virpėjo. Ji priklaupė prie Arsinojos. Jos akys buvo paraudusios ir kiek pabrinkusios. Auklė taip pat verkė.

– Pažadėk man, prašau, kad daugiau niekada nepabėgsi.

– Pažadu, – sumelavo Arsinoja.

Mirinė pabučiavo ją į kaktą ir priglaudė prie krūtinės. Suspaudė Arsinoją savam glėbyje taip stipriai, kad ši beveik negalėjo kvėpuoti.

– Kas nutiko? – paklausė, kai moteris pagaliau paleido ją iš glėbio. – Kodėl verkei?

– Nekalbėk niekų, vaikeli, – juokdamasi pasakė Mirinė, – nei aš verkiau, nei ką.

Bet Arsinoja ja netikėjo. Pernelyg dažnai, dar prieš gimstant jaunėliams broliams, ji matė savo motinos ašaras, kad neatpažintų įprastų ženklų. Maudydama Arsinoją Mirinė pasakojo nerūpestingas istorijas apie girtus dievus ir sumaišytas tapatybes, tačiau apgauti ją buvo ne taip paprasta. Arsinoja nujautė, kad nutiko kažkas bloga. Įtarimą kėlė sargybinių gausa ir tuščia priepilauka, bet niekas nesiteikė pasakyti jai tiesos. „O, kad Kleopatra būtų čia, ji tikrai padėtų išsiaiškinti, kas vyksta.“

Achilui ir Agamemnonui lydint ją į pamokas, palei kolonadas besibūriuojančių sargybinių gretos išretėjo. Arsinoja susimąstė, kur jie dingo. Jau buvo per vėlu vyti jos tėvą, be to, antrasis jūrinis laivas net nebuvo paruoštas kelionei, bent jau ji nepastebėjo jo krantinėje. Už kiekvieno posūkio ji tikėjosi išvysti naują būrį ginkluotų vyrų, bet jų nebuvo matyti. Nebuvo jų net ir tada, kai pasiekusi biblioteką ji įėjo į nedidelę skaityklą. Ten jos laukė Ganimedas. Paprastai jos karališkoji palyda jau būtų susirinkusi,

dalytūsi paskalomis ir klegėtų susėdusi prie stalo, bet šiandien ji rado tik eunučą, prie vakarinio lango rymantį jo siluetą.

– O kur Aspasija ir Hipatija?

Jos balsas virpėjo. Tai buvo tik sapnas, priminė sau Arsinoja, tik sapnas apie kraujuojančią Aleksandro Didžiojo statulą ir lavonas nuklotas gatves, tik bereikšmis sapnas.

– Akivaizdu, kad kur nors kitur, – atsakė Ganimedas. Kleopatra buvo pirma, kuri pastebėjo eunucho sąmoningai apskaičiuotą mistiškumo aurą. Dabar Arsinoja girdėjo tai kiekviename jo žodyje. – Bet dėl to neverta švaistyti brangaus laiko. Nagi, atsiversk savo papiruso ritinėlių.

Arsinoja atsargiai išskleidė papirusą ant stalo. Daugybę kartų ji gavo pylos už tai, kad įplėšė kokį suplėkusį Archimedo veikalą. „*Istorijos*, – perskaitė ji. – Polibijas.“

– Maniau, kad skaitysime *Antigonę*.

Arsinojai labiau už viską patiko tragedijos. Pasakojimai, kurie gyveno jos mintyse ir lankydavo ją sapnuose. Epinės poemos ir dramos pulsavo gyvenimu, o istorija buvo mirusiems.

– Be to, Polibijas buvo išdavikas. Jis iškeitė Arkadiją į Romą.

– Dabar ne laikas pasakoms, – eunucho balsas buvo griežtas. – Atėjo laikas tau sužinoti tiesą apie pasaulį ir apie tai, kaip svarbu būti veikliam. *Ar gali būti kas toks abejingas ar tingus, kad nenorėtų sužinoti, kaip ir kokia valdymo forma vadovaudamasis Romos miestas vos per penkiasdešimt trejus metus užkariavo ir įsiviešpatavo beveik visame pasaulyje?*² – Ganimedas mokėjo istoriko žodžius mintinai ir Arsinoja buvo priversta įsmeigti akis į veikalą, kad spėtų jį sekti.

– Arsinoja, esi tingi ar abejinga? Neturėtum tokia būti. Tik ne šiandien.

– O kuo ypatinga ši diena?

² Polibijas, *Istorijos. Pirmoji knyga*, 1 eil. Versta iš anglų kalbos.

Arsinoja žinojo, kad kažkas nutiko – jos sapnas, tuščia priepilauka ir auklės ašaros.

– Šiandien yra diena, kai viskas keičiasi, kai pradedi suprasti, kodėl, prabėgus šimtui metų ir Romai nukovus bei nugalėjus dar šimtą priešų, Polibijo žodžiuose slypi tiesa.

Eunuchas stabtelėjo ir sušvelnėjusiu balsu paklausė:

– Sakyk man, vaikeli, ar pastebėjai ką nors keisto rūmuose?

Arsinoja pastebėjo daugybę keistų dalykų nuo tos akimirkos, kai pabudo ir pakilusi nuskubėjo į priepilauką.

– Šį rytą... – pradėjo ji nekantriai, – kaiėjau išlydėti Kleopatros, aikštės buvo pilnos karių, bet grįžtant beveik visi jau buvo išsiskirstę.

– Tavo pastebėjimai teisingi, rūmuose tikrai kažkas vyksta. Ar prisimeni savo dėdės likimą Kipre?

Žinoma, ji prisiminė savo dėdę, nors ir retai tekdavo jį matyti. Jis atrodė geras žmogus, draugiškas ir švelnus, visada su šypsena veide. Tais kartais, kai dėdė atvykdavo į Aleksandriją dalyvauti puotose ir kituose ritualuose, jis rodydavo Arsinojai dėmesį, kurio ši nesulaukdavo iš savo tėvo, klausinėdavo, kaip jai sekasi mokslai, ir pastebėdavo, kokia didelė ji užaugo. Suskaudo širdį vien nuo minties apie jo mirtį. Baisu buvo net pagalvoti, kaip tai turėjo skaudinti jos tėvą ir kaip ji išgyventų, jei netektų Kleopatros.

– Mano dėdė žuvo kovodamas su romėnais, gindamas salą, kurią mūsų protėviai valdė nuo Aleksandro laikų, – su pasididžiumu paaiškino Arsinoja eunuchui.

– Tai istorija, kurią pasakoja tavo tėvas, bet ji yra melaginga. Tavo dėdė nusinuodijo, nes nepajėgė stoti į kovą su Romos legionais. Markas Katonas, kurį romėnai vadina Jaunesniuoju, užgrobė salą ir jos lobius, neišliejęs nė lašo Ptolemajų kraujo. Nei tavo tėvas, nei tavo dėdė nepajudino nė piršto, kad jį sustabdytų. Tavo tėvas, deja, yra bailys.